

С. Хадсон і Р. Бренд [4] роблять дослідження реклами у засобах масової інформації, зосереджуючись на ролі фільму як рекламного засобу в популяризації туристичних напрямків. Набувають популярності дослідження мови туристичного дискурсу у нових медіа. Р. Хелет та Дж. Каплан-Вінгер [3] досліджують конструювання і просування ідентичності туристичних місць розробниками офіційних сайтів таких напрямків як Сантьяго-де-Компостела, Іспанія; Балтійські держави Латвії та Естонії; Новий Орлеан, Луїзіана і Гері, штат Індіана; М'янма / Бірма. Аналіз має на меті з'ясувати як туристичні сайти заохочують до соціальної активності, а отже, сприяють (ре)конструкції націй та інших громад через різноманітні стратегії сприяння переосмисленню, відродженню, відтворенню, патріотизму. Визнаючи, що туристичні тексти можуть функціонувати одночасно і як засіб конструювання і як засіб втілення ідентичності місць, дослідження використовує критичний аналіз дискурсу, мультимодальний аналіз дискурсу та візуальний семіотичний аналіз у дослідженні веб-текстів і зображень [3, с. 7].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, дослідження туристичного дискурсу має міждисциплінарний характер. Сучасні наукові розвідки туристичного дискурсу ведуться у соціолінгвістичному, культурологічному, етнографічному напрямках, вивчаючи рекламні стратегії дискурсу, досвід подорожувачого, питання мови і ідентичності, відносини глобального і локального. Більшість емпіричних досліджень присвячені аналізу друкованих видань, таких як рекламні буклети, журнали, путівники, і лише останнім часом з'являються дослідження туристичного дискурсу у нових медіа, які набувають все більшого значення у наш час. Нові медіа починають виконувати функцію гйда і путівника для туриста, тому актуальними є дослідження цих текстів як частини туристичного дискурсу. Зважаючи на брак робіт, які зосереджуються на репрезентації України в туристичному дискурсі, перспективними є дослідження англомовних туристичних текстів з погляду локального контексту та їхньої структури, стилістики, прагматики з метою виокремлення особливостей представлення України.

Література:

1. Dann G. The language of tourism: A sociolinguistic perspective / Dann G. – Wallingford : CAB International, 1996. – 304 p.
2. Francesconi S. Reading Tourism Texts: A Multimodal Analysis / Francesconi S. – Bristol : Channel View, 2014. – 200 p.
3. Hallett R. W. Official tourism websites: A discourse analysis perspective / Richard W. Hallett, Judith Kaplan-Weinger. – Bristol : Channel View, 2010. – 129 p.
4. Hudson S. Promoting destinations via film tourism: An empirical identification of supporting marketing initiatives/ Hudson S., Brent R. JR. // Journal of Travel Research – 2006 – № 44. – P. 387–396.
5. MacCannell D. The Tourist. A new Theory of the Leisure Class / MacCannell D. – New York : Schocken Books, 1976. – 231 p.
6. Thurlow C. Tourism discourse: language and global mobility / C. Thurlow, A. Jaworski. – Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2010. – 288 p.
7. Urry J. The tourist gaze, leisure and travel in contemporary societies / J. Urry. – London : Sage, 1990. – 192 p.
8. Van Corp B. Guidebooks and the Representation of 'Other' Places / Van Corp B. // Strategies for Tourism Industry, micro and macro perspectives – Croatia : InTech, 2012. – P. 1–31.

УДК 821.111.09'06 (71)

І. М. Тимейчук,

Національний університет «Острозька академія», м. Острозь

ГЕНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОМАНІВ М. ЕТВУД «ІСТОРІЯ СЛУЖНИЦЬ», «ОРИКС І КРЕЙК» ТА «РІК ПОТОПУ»

У статті проаналізовано жанрові дефініції антиутопії й дистопії у зіставленні з літературною утопією та запропоновано визначення центрального жанру романів «Історія Служниць», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу».

Ключові слова: дистопія, антиутопія, утопія, устопія, критична дистопія, еутопія

«ГЕНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РОМАНОВ М. ЭТВУД «РАССКАЗ СЛУЖАНКИ», «ОРИКС И КРЕЙК», «ГОД ПОТОПА»»

В статье проанализированы жанровые дефиниции антиутопии и дистопии в сопоставлении с литературной утопией и предложено определение центрального жанра романов «Рассказ Служанки», «Орикс и Крейк» и «Год Потопу».

Ключевые слова: дистопия, антиутопия, утопия, устопия, критическая дистопия, эутопия

«GENOLOGICAL ASPECTS OF MARGARET ATWOOD'S NOVELS THE HANDMAID'S TALE, ORYX AND CRAKE AND THE YEAR OF THE FLOOD»

The article analyses the problem of genre definition of Margaret Atwood's novels *The Handmaid's Tale* (1985), *Oryx and Crake* (2003) and *The Year of the Flood* (2009). Since the 1980-s Canadian writer Margaret Atwood has been raising the burning issues of nowadays, underlying the problems of totalitarianism, authoritarian mind, theocratic fundamentalism, the consequences of scientific experiments, power, freedom, colonization, apocalyptic catastrophic, the problems of women in a patriarchal society, the environment and so on. Therefore, her literary works combine features of different genres and her novels *The Handmaid's Tale*, *Oryx and Crake* and *The Year of the Flood* are not exceptions. Western scholars (Mouda A. S., Kouhestani M., Bouson J. B., Howells C. A., Cole A, Freeman J. and so on) mostly define the main genre of the above mentioned texts as dystopia. Nevertheless, some Ukrainian literary critics classify these novels as anti-utopias, since this term is more common to be used for such kind of texts. Furthermore, scholars Baccolini R., Labudová K., Wilson S. R. etc. underline the presence of both utopian and dystopian features, which Raffaella Baccolini from her perspective regards as a sign of a critical dystopia. Margaret Atwood, on the other hand, defines such combination of utopian and dystopian genres in her novels *The Handmaid's Tale*, *Oryx and Crake* and *The Year of the Flood* as utopia. The term 'utopia' which first appeared in Atwood's book *In Other Worlds: SF and the Human Imagination* (2011) is used by the author to denote the imagined perfect society and its opposite.

Key words: dystopia, antiutopia, utopia, ustopia, critical dystopia, eutopia.

Творчість канадської письменниці Маргарет Етвуд, поза сумнівом, – одне з найцікавіших літературних явищ кінця ХХ – початку ХХІ століття, що має беззаперечний вплив на розвиток сучасного культурного процесу загалом. Цьому сприяють, з одного боку, невичерпна глибина проблематики творів письменниці, а з іншого, оригінальність структури апока-

ліпичного світу, створеного художньою свідомістю авторки на основі її романів – «Історія Служниці» (1985), «Орикс і Крейк» (2003) та «Рік Потопу» (2009).

Для всіх прозових творів М. Етвуд характерна фрагментарність, що притаманна для постмодерністичної свідомості і на структурному рівні проявляється в різних формах жанрової дифузії. Літературознавці (Н. Овчаренко, М. Воронцова, Г. Бутирчик, К. Е. Гоуллз та інші) зазначають, що М. Етвуд пише на «перехресті» романних жанрів, тому «жанрову приналежність психологічної прози письменниці однозначно визначити важко» [10, с. 46], адже у творах вона поєднує риси соціально-психологічного, історичного, детективного, інтелектуального, урбаністичного роману, художньої автобіографії та роману-дистопії.

Романам «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу» також властива поліжанровість. Серед західних дослідників переважно панує однастайність щодо визначення центрального жанру романів «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу». Так, А. С. Моуда, М. Коугестані, Дж. Б. Боусон, К. Е. Гоуллз, А. Коул, М. Люїс, Дж. Фріман та інші дослідники зараховують ці твори М. Етвуд до жанру дистопії. Однак, зауважимо, що в українському літературознавстві однастайності немає, позаяк деякі дослідники (Н. Овчаренко, Ю. Жаданов) характеризують ці твори письменниці як жанровий різновид антиутопії. Таким чином, мета статті – розглянути жанрові дефініції антиутопії й дистопії у зіставленні з літературною утопією, аби запропонувати чітке визначення центрального жанру романів «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу».

Термін «утопія» використовується на позначення літературних творів, у яких описано ідеальний, хоча й неіснуючий політичний та соціальний спосіб життя досконалої держави [15, с. 413]; це «твір, в якому йдеться про вигадку, нездійсненну мрію» [9, с. 688]. У літературознавстві існує два основні терміни для позначення жанру, протилежного літературній утопії: антиутопія і дистопія. Традиційно вважають, що поняття «дистопія» (*dystopia*) для позначення протилежного ідеальному суспільству утопії та як термін літературного жанру вперше використали Г. Неглі і М. Патрик в антології «В пошуках утопії» (*The Quest for Utopia*, 1952). Термін «антиутопія» (*anti-utopia*) з'являється всередині 1960-х рр. спочатку в радянській, а згодом і в західній науковій літературі [4, с. 26]. Відтоді існує дві тенденції: отождолення понять, переважно в західному літературознавстві (М. Р. Гіллегас, К. Кумар, В. Фортунаті, Р. Труссон та ін.) та їх розрізнення, здебільшого у пострадянській літературній критиці. При цьому термін «дистопія» в західній науковій літературі використовується ширше, ніж «антиутопія», тоді як у пострадянських країнах перевагу надають останньому терміну.

У західному літературознавстві дистопію визначають як неприємний уявний світ, в проекті якого втілені зловісні тенденції нашого сучасного соціального, політичного та технологічного строю, що зрештою призводять до катастрофи (М. Абрамс)¹ [15, с. 414]. Дистопія – це країна, у якій жителі – це жертви пригноблення й маніпуляцій зловісного і тоталітарного уряду [20]. Науковець Р. В. Чемберз розглядає дистопію як «погане, нещасливе місце», що є антитезою утопії – «безтурботного раю, проблемою якого є неможливість реального досягнення бажаного ідеалу» [19, с. 149].

Тенденція до розрізнення термінів у західному літературознавстві представлена в роботах таких науковців, як: Л. Т. Саргент, Р. Бакколліні, Т. Мойлан, А. Баласопоулос, Ф. Джеймсон, Д. Савін та ін. Вони визначають антиутопію як твір, у якому описано неіснуюче суспільство, яке, за задумом автора, сприймається читачем як критика утопіанізму (utopianism) чи певної еутопії², в той час як дистопія (негативна утопія) – це твір, у якому описано неіснуюче суспільство, яке читачем сприймається як негативне та гірше за реальність [27, с. 9; 18, с. 5].

В українській літературознавчій думці термін «антиутопія» вживаний ширше, ніж «дистопія». За визначенням літературознавчої енциклопедії, антиутопія – «альтернативне фантомному прогресизму зображення в художній літературі небезпечних наслідків, пов'язаних із безвідповідальним, іноді злочинним експериментуванням над людством задля його «поліпшення», застосування ілюзорних, зовні принагідних соціальних, педагогічних ідеалів» [8, с. 75]. Відповідно, дистопія – це «філософсько-художній жанр у літературі ХХ ст., у творах якого змальовувалося суспільство, що подолало насичений механічними ідеалами схематичний світ утопії та їх патологічних втілень у вигляді комуністичного режиму і перетворилося на позбавлену пам'яті безлику масу людей» [8, с. 285]. За визначенням Р. Гром'яка, антиутопія, або негативна утопія, може трактуватись як заперечення утопічних проектів [9, с. 48]. Водночас визначення дистопії в літературознавчому довіднику Р. Гром'яка немає.

Український літературознавець Ю. Попов вирізняє три етапи еволюції антиутопічних поглядів: 1) контрutoпія – полеміка з тією чи іншою утопією, інша утопічна конструкція, зовсім не обов'язково негативна; 2) негативна утопія (какотопія, дистопія) – розвінчування, критика певного утопічного постулату, застереження від однозначно оптимістичного сприйняття ідеї прогресу, викриття «тіньових» сторін утопічного ідеалу; 3) антиутопія – принципове заперечення власне самої ідеї утопії, «повне неприйняття будь-якої насильницької зміни суспільства за попередньо продуманим планом» [6, с. 26]. Співзвучною Ю. Попову є позиція Л. Романчук, яка визначає дистопію «як зображення ідеально поганого суспільства, зображення ще не існуючого соціального зла, зла чисто житейського, глибоко особистісного», а антиутопію – як таку, що «завичай направлена на розвінчування утопічних тенденцій» [11].

Натомість літературознавці Ю. Жаданов та О. Дашко притримуються інших поглядів. Так, Ю. Жаданов зауважує, що ці терміни синонімічні і що під терміном «антиутопія» мається на увазі й «дистопія» [4, с. 26]. А дослідниця О. Дашко пропонує контрoверсійну думку, що в утопіях та антиутопіях описуються майбутні події, тобто вони є своєрідним прогнозом, а романи-дистопії пропонують читачеві «максимально точний діагноз негативних явищ дійсності» [3, с. 44].

Хоча в російському літературному енциклопедичному словнику терміни «антиутопія», «дистопія» і «негативна утопія» першочергово було подано як синоніми [7, с. 29], більшість літературознавців розрізняють використання цих термінів. Зокрема, літературознавець Е. Геворкян розрізняє три градації поділу: «утопія – так зване ідеальне суспільство, дистопія – «ідеально» погане і антиутопія, яке розташоване десь посередині». Антиутопію Е. Геворкян означає як «пародіювання утопії, доведення до абсурду її постулатів, полеміку з нею». Таким чином, в його розумінні повість Дж. Орвелла «Скотоферма» – це антиутопія, а романи Є. Зам'ятіна «Ми» й О. Гасклі «Дивний новий світ» – дистопії [2, с. 7].

Протилежну позицію займав учений-американіст Е. Баталов. Він виділяє два основні терміни на протигагу літературній утопії: це «негативна утопія (какотопія, дистопія)» – «зображення небажаного, хворого світу, при цьому вона може функціонувати як контрutoпія, а може і не функціонувати»; та «антиутопія» – «заперечення самої ідеї утопії, самої утопічної орієнтації» [1, с. 127].

¹ Як приклади дистопії М. Абрамс наводить твори: О. Гасклі «Дивний новий світ», Дж. Орвелл «1984», М. Етвуд «Історія Служниці», У. Ле Гуїн «Знедолені».

² Еутопія (позитивна утопія) (eutopia or positive utopia) – нереальне суспільство, яке існує в часі та просторі і яке за задумом автора читач розглядає як значно краще, ніж реальне [27, с. 9].

Дещо співзвучна до позиції Е. Баталова думка В. Чаликової. Вона розглядає антиутопію як «ідеально правильне і тому нелюдяне суспільство»; відтак до антиутопічних романів, на її думку, належать твори «Ми» Є. Замятіна та «Дивний новий світ» О. Гакслі. Дистопію В. Чаликова визначає як «ідеально неправильне і тому нелюдяне суспільство» [13], прикладом якої є «1984» Дж. Орвелла. Різницю вона вбачає у тому, що герої О. Гакслі та Є. Замятіна змудились від «примусового щастя», тоді як Дж. Орвеллу «не до нудотного благополуччя, тому що і в теперішньому, і в майбутньому він бачив лише обмеження і страждання» [14]. Відтак, антиутопія, за словами В. Чаликової, «висміює нудний, одноманітний, прісний, не войовничий світ єдиної світової держави» [13], іншими словами – утопії, а дистопія натомість зображає пекло [14].

Для повноти аналізу порівнюємо ознаки, які дослідники наводять як характерні риси жанру антиутопії та дистопії. Основними жанровими ознаками антиутопії, на думку дослідниці О. Дашко, є: а) постановка проблеми людина–суспільство, що реалізується за допомогою низки мотивів (опору, втрати духовності, моралі, кохання тощо); б) протиставлення природи міському життю, яке оголює ненормальність законів нової політичної системи, заснованої на страху, ненависті, викривленому світосприйнятті; в) виказування авторами занепокоєння щодо розвитку тоталітарних систем, які нищать мораль і моральність людини [3, с. 46].

Критик Б. Ланін виділяє такі ознаки жанру антиутопії: 1) ритуалізація життя; 2) алегоричність; 3) зіставлення утопії й антиутопії; 4) опис реальніших речей у порівнянні з науковою фантастикою; 5) обов'язкова обмеженість простору; 6) страх як внутрішня атмосфера [5].

Літературознавець І. Тузовський серед основних рис жанру виділяє такі: перенаселення, тріумф тоталітарної держави, деградація культури, споживацький апофеоз, соціальний страх перед ядерною війною, відчуження людяного в людині, зникнення особистісного компонента соціального буття, «машинізація» соціальних відносин. Усі зазначені домінанти виливаються, за словами І. Тузовського, у соціальну стагнацію, негативні соціально-політичні реформи, мутацію соціальних інститутів і деформацію відносин (зникнення інституту сім'ї), репресивний характер соціуму (страхи, стеження), домінування політичної ідеології в соціальному житті [12, с. 143–144].

До основних жанрових ознак дистопії літературознавці (Р. Бакколіні, Т. Мойлан, Ф. Джеймсон) відносять уже перелічені ознаки антиутопії, а також такі: 1) у дистопії увагу зосереджено на персонажі, а не на дистопійному ладі; 2) протагоніст ставить філософію дистопійного суспільства під сумнів; 3) протагоніст є представником дистопійного суспільства, але він /вона почувається у ньому, як у пастці; 4) мова – це ключовий інструмент держави–дистопії; 5) опір персонажів виражено через відкидання мови дистопійного суспільства; 6) у творі наявні два рівні оповіді – оповідь гегемонії та контр-оповідь опору (протагоніста); 7) протагоніст викриває недоліки дистопійного світу [18, с. 5; 22, с. 56; 21].

Щоправда магістральною ознакою дистопії літературознавці називають встановлення дистопійного контролю. Вони виокремлюють чотири його види: а) корпоративний (суспільством керує корпорація, яка впроваджує свій контроль через певну продукцію, рекламу і засоби масової інформації); б) бюрократичний (країною очолюють некомпетентні урядовці, які продукують безглузду тяганину та невпинно впроваджують нормативні нововведення); в) технологічний (контроль здійснюється за допомогою комп'ютерів, роботів та інших наукових винаходів); г) філософський / релігійний (країна живе за законами певної філософії або релігії, яка нав'язується суспільству диктатурою або теократичним урядом) [21].

Відтак, бачимо, що визначальна риса, яка відрізняє жанр антиутопії від жанру дистопії, – це полеміка антиутопії з утопією або утопічним задумом.

Магістральними рисами проекту держави–дистопії романів «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу», на думку критиків, є відсутність свободи, відчуття постійного нагляду, наявність підпільного руху (Д. Кеттерер, А. Лафлен), встановлення суспільної ієрархії, офіційної тоталітарної мови, єдиної релігії та контролю над інформацією (М. Коугестані) [23; 26; 24]. Окрім зазначених виокремимо також інтелектуальний тоталітаризм, проблему божевільного вченого, ідеального людства і людини (науковий дискурс) та протистояння людини і природи (екологічний аспект).

Наявність дистопійних рис, а також той факт, що нам не відомі західні дослідники доробку авторки, які протиставляють терміни і визначають романи «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу» як антиутопії, дозволяє нам класифікувати ці твори як дистопії. Нам імponує позиція як західних, так і російських та українських дослідників, які тлумачать антиутопію як заперечення утопії, а дистопію – як зображення «ідеально неправильного» суспільства. У творах М. Етвуд суспільство є тоталітарним, а отже, художні картини романів – дистопійні, а не антиутопічні.

Проте не оминаємо увагою позицію науковців (Р. Бакколіні, К. Лабудова, Ш. Р. Вілсон та ін.), які простежують наявність рис утопійно-дистопійної двожанровості в романах «Історія Служниці» «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу» [25, с. 28; 29, с. 1]. Зокрема Р. Бакколіні (2007), котра першою відзначила у творі «Історія Служниці» риси дистопії та водночас елементи утопії, стверджує, що він належить до жанру критичної дистопії [17, с. 105]. Р. Бакколіні опирається на визначення, що критична дистопія (critical dystopia) – це твір, у якому детально описано нереальне суспільство, яке існує в часі та просторі, що автор навмисно описує як гірші, ніж ті, у якому існує сучасне суспільство. Відмінною рисою критичної дистопії є наявність утопійних вкраплень (Р. Бакколіні, Т. Мойлан), еутопійної (eutopic) спільноти або ж суспільства, яке існує в межах дистопійного проекту (Л. Т. Саргент), а також відкритого оптимістичного фіналу, який дає читачеві надію, що дистопійний режим буде повалено [18, с. 7; 28, с. 222]. Зважаючи на те, що у дистопіях М. Етвуд наявні утопійні проекти та оптимістичний відкритий фінал, використання терміну «критична дистопія» на позначення піджанру творів вбачаємо слушним.

Однак М. Етвуд у праці «В Інших світах: наукова фантастика і людська уява» (*In Other Worlds: SF and the Human Imagination*, 2011) нашарування утопійно–дистопійного світосприйняття в літературі та своїх творах визначає як «устопію» (ustopia)¹ – симбіоз «уявного ідеального суспільства та протилежного йому», які є «латентною формою один одного» [16, с. 66].

Термін «устопія», на нашу думку, хоча й належить авторці аналізованих романів, проте його застосування стосовно них не зовсім виправдане, адже у цих творах немає рівнозначного використання двох жанрів. Дистопійний жанр чітко переважає, оскільки, по–перше, основний акцент авторки робить на змалювання дистопійних суспільств; по–друге, протагоністи творів є представниками дистопійних суспільств. Відтак, використання терміну «устопія» було би слушним за умови більшої кількості утопійних проектів.

Таким чином, розглянувши теорії різних дослідників щодо визначення жанру романів «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу» М. Етвуд, ми визначили, що ці твори належать до жанру дистопії, яка реалізується авторкою як кри-

¹ Зазначимо, що до публікації своєї праці 2011 року власні романи «Історія Служниці», «Орикс і Крейк» та «Рік Потопу» М. Етвуд однозначно визначає як дистопії.

тична дистопія, а сформульована нами позиція стане подальшим рушієм для аналізу роману М. Етвуд «МеддАддам» (2013).

Література:

1. Баталов Э. Я. В мире утопии: Пять диалогов об утопии, утопич. сознании и утопич. Экспериментах / Э. Я. Баталов. – М. : Политиздат, 1989. – 319 с.
2. Геворкян Э. Антиутопии XX века: Евгений Замятин, Олдос Хаксли, Джордж Оруэлл / Э. Геворкян. – М. : Кн. палата, 1989. – С. 5–12.
3. Дашко Е. Л. Жанр антиутопии в английской литературе первой половины XX в.: рекомендации по изучению темы в ВУЗе / Е. Л. Дашко // Культура народов Причерноморья. – 2004. – № 56. – Т. 2. – С. 43–47.
4. Жаданов Ю. А. Антиутопия второй половины XX века: творческий поиск новых перспектив жанра / Ю. А. Жаданов // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. – Севастополь : Вид-во Севастоп. нац. техн. ун-ту, 2010. – № 102: Філологія. – С. 26–31.
5. Ланин Б. А. Анатомия литературной антиутопии [Электронный ресурс] / Б.А. Ланин // Общественные науки и современность. – М., 1993. – № 5. – Режим доступа : http://www.ecsocman.edu.ru/data/120/386/1217/017_LANIN.pdf
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова, О. Бойченко, І. Зварича, Б. Іванюка, П. Рихла. – Чернівці : «Золоті литаври», 2001. – 636 с.
7. Литературный энциклопедический словарь / Под общ. ред. Кожевникова В. М., Николаева П. А. – М. : Советская энциклопедия, 1987. – 752 с.
8. Літературознавча енциклопедія у 2-х томах / [авт.-укладач Ю. І. Ковалів]. – Київ : «АКАДЕМІЯ», 2007. – Том 1. – 607 с.
9. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Т. Гром'яка]. – [2-е вид.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2007. – 751 с.
10. Овчаренко Н. Ф. Романи-антиутопії Маргарет Е. Етвуд / Н. Ф. Овчаренко // Слово і час. – 2006. – № 2. – С. 46–53.
11. Романчук Л. Утопии и антиутопии: их прошлое и будущее [Электронный ресурс] / Л. Романчук // Порог. – 2003. – № 2. – С. 49–53. – Режим доступа : <http://roman-chuk.narod.ru/1/Utopi.htm>
12. Тузовский И. Д. Светлое завтра? Антиутопия футурологии и футурология антиутопий / И. Д. Тузовский; Челяб. гос. акад. культуры и искусств. – Челябинск, 2009. – 312 с.
13. Чаликова В. А. «Предсказания» Дж. Оруэлла и современная идеологическая борьба [Электронный ресурс] / В. А. Чаликова // Серия «Критика буржуазной идеологии, реформизма и ревизионизма». – М. : ИНИОН РАН, 1986. – Режим доступа : <http://chalikova.ru/predskazaniya-dzh-oruella-i-sovremennaya-ideologicheskaya-borba.html>
14. Чаликова В. А. Джордж Оруэлл : Философия истории [Электронный ресурс] / В. А. Чаликова. – Режим доступа : <http://chalikova.ru/dzhordzh-oruell-filosofiya-istorii.html>
15. Abrams M. H. A Glossary of Literary Terms / Abrams M. H., Harpham G. – [11th edition]. – Emeritus : Cornell University, 2014. – 448 p.
16. Atwood M. In Other Worlds: SF and the Human Imagination / Atwood M. – NY : Nan A. Talese, 2011. – 260 p.
17. Baccolini R. Finding Utopia in Dystopia: Feminism, Memory, Nostalgia, and Hope / Baccolini R., Moylan T. (eds.) // Utopia Method Vision – The Use Value of Social Dreaming. – Bern : Peter Lang AG, International Academic Publishers, 2007. – P. 159–190.
18. Baccolini R. Introduction : Dystopia and Histories / Baccolini R., Moylan T. (eds.) // Dark Horizons: Science Fiction and the Dystopian Imagination. – Psychology Press, 2003 – P. 1–12.
19. Chambers R. W. «The Meaning of Utopia». Utopia : Sir Thomas More / Chambers R. W.; [ed. and trans. Robert M. Adams]. – New York: Norton, 1975. – P. 148–154.
20. Dystopia [Electronic resource] // Literary Terms and Definitions. – Mode of access: http://web.cn.edu/kwheeler/lit_terms_d.html
21. Dystopias: Definition and Characteristics [Electronic resource] // Read, Write, Think • International Reading Association • National Council of Teachers of English. – Mode of access: http://www.readwritethink.org/files/resources/lesson_images/lesson926/DefinitionCharacteristics.pdf
22. Jameson F. The Seeds of Time / Jameson F. – NY : Columbia University Press, 1996 – 214 c.
23. Ketterer D. Margaret Atwood's The Handmaid's Tale: A Contextual Dystopia / Ketterer D. // Science Fiction Studies. – 1989. – Vol. 16, № 2. – P. 209–217.
24. Kouhestani M. Disciplining the Body: Power and Language in Margaret Atwood's Dystopian Novel The Handmaid's Tale / Kouhestani M. // MCSER Publishing, Rome-Italy Journal of Educational and Social Research. – 2013 – Vol. 3, № 7. – P. 610–613.
25. Labudová K. Paradise Redesign: Post-Apocalyptic Visions of Urban and Rural Spaces in Margaret Atwood's MaddAddam Trilogy / Labudová K. // Eger Journal of English Studies. – 2013. – Vol. XIII. – P. 27–36.
26. Laflen A. From a Distance It Looks Like Peace: Reading Beneath the Fascist Style of Gilead in Margaret Atwood's The Handmaid's Tale / Laflen A. // Studies in Canadian Literature. – 2007. – № 32 (1). – P. 82–105.
27. Sargent L. T. Three Faces of Utopianism Revisited / Sargent L. T. // Utopian Studies. – 1994. – Vol. 5. – № 1. – P. 1–37.
28. Sargent L. T. US Eutopias in the 1980s and 1990s: Self-Fashioning in a World of Multiple Identities / Sargent L. T. // Literary Utopias and National Cultural Identities: A Comparative Perspective. / Ed. Paolo Spinozzi. – Bologna : COTEPRA / University of Bologna, 2001. – P. 221–232.
29. Wilson S. R. Utopian, Dystopian, Utopian, Science Fiction, and Speculative Fiction / Wilson S. R. // Women's Utopian and Dystopian Fiction / ed. by Wilson S. R. – Cambridge Scholars Publishing, 2013. – P. 1–10.

УДК 811.11-112:316:77:3МІ

І. В. Тирон,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

КОМУНІКАТИВНО-ПАРГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСОБІВ ПАРАГРАФЕМІКИ У МІКРОБЛОГАХ СУЧАСНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ

Стаття присвячена аналізу засобів параграфеміки у мікроблогах сучасного медійного дискурсу. Були досліджені особливості повідомлень англomовних засобів масової інформації в Твіттері. У роботі аналізуються комунікативні та прагматичні функції засобів параграфеміки.

Ключові слова: хештег, мікроблог, медійний дискурс, параграфемні засоби, Твіттер.

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СРЕДСТВ ПАРАГРАФЕМИКИ В МИКРОБЛОГАХ СОВРЕМЕННОГО МЕДИЙНОГО ДИСКУРСА

Статья посвящена анализу средств параграфеміки в микроблогах современного медийного дискурса. Были исследованы особенности сообщений англоязычных средств массовой информации в Твиттере. В работе анализируются коммуникативные и прагматические функции средств параграфеміки.

Ключевые слова: медийный дискурс, микроблог, параграфемные средства, Твиттер, хэштег.

COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC PARTICULARITIES OF PARAGRAPHEMIC MEANS IN MICROBLOGS OF CONTEMPORARY MEDIA DISCOURSE

The article deals with the analysis of paragraphemic means in microblogs within the framework of contemporary media